

Věc C-535/19

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

12. července 2019

Předkládající soud:

Augstākā tiesa (Senāts) (Nejvyšší soud, Lotyšsko)

Datum předkládacího usnesení:

9. července 2019

Navrhovatel:

A

Další účastník kasačního řízení:

Veselības ministrija (Ministerstvo zdravotnictví)

Předmět původního řízení:

Kasační řízení týkající se rozhodnutí vnitrostátních orgánů nezapsat cizího státního příslušníka do registru příjemců zdravotní péče hrazené ze státního rozpočtu a odmítnutí vydat mu evropský zdravotní průkaz.

Předmět a právní základ předběžné otázky:

Na základě článku 267 SFEU předkládající soud žádá o výklad nařízení (ES) č. 883/2004 a směrnice č. 2004/38, jakož i článků 18 SFEU, 20 SFEU a 21 SFEU, za účelem objasnění použitelnosti nařízení (ES) č. 883/2004 na veřejnou zdravotní péči, jakož i podmínek, za nichž může stát odmítnout přístup ke zdravotní péči cizinci — nezaměstnanému občanu Unie. Rovněž se táže, zda je legitimní situace, která umožňuje odeprít této osobě právo na zdravotní péči hrazenou státem ve všech dotčených členských státech.

Předběžné otázky:

- 1) Má se mít za to, že veřejná zdravotní péče je zahrnuta v „dávkách v nemoci“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení (ES) č. 883/2004?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku, mohou členské státy na základě článku 4 nařízení č. 883/2004 a článku 24 směrnice č. 2004/38, za účelem vyhnouti se nepřiměřeným žádostem o poskytnutí sociálních dávek určených k zajištění zdravotní péče, občanům Unie, kteří v danou chvíli nemají postavení pracovníka, odepřít dávky, které se přiznávají jejich státním příslušníkům a rodinným příslušníkům občana Unie, který má postavení pracovníka, nacházejícím se ve stejné situaci?
- 3) V případě záporné odpovědi na první otázku, mohou členské státy na základě článků 18 a 21 Smlouvy o fungování Evropské unie a článku 24 směrnice č. 2004/38, za účelem vyhnouti se nepřiměřeným žádostem o poskytnutí sociálních dávek určených k zajištění zdravotní péče, občanům Unie, kteří v danou chvíli nemají postavení pracovníka, odepřít dávky, které se přiznávají jejich státním příslušníkům a rodinným příslušníkům občana Unie, který má postavení pracovníka, nacházejícím se ve stejné situaci?
- 4) Je v souladu s čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení (ES) č. 883/2004 situace, v níž je občan Evropské unie, který využívá práva volného pohybu, odepíráno právo na zdravotní péči hrazenou státem ve všech členských státech, kterých se dotýká projednávaný případ?
- 5) Je v souladu s článkem 18, čl. 20 odst. 1 a článkem 21 Smlouvy o fungování Evropské unie situace, v níž je občan Evropské unie, který využívá práva volného pohybu, odepíráno právo na veřejnou zdravotní péči hrazenou státem ve všech členských státech, kterých se dotýká projednávaný případ?
- 6) Musí být zákonnost pobytu ve smyslu čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38 chápána v tom smyslu, že dává osobě právo na přístup do systému sociálního zabezpečení, a také v tom smyslu, že může představovat důvod pro vyloučení ze sociálního zabezpečení? Má být konkrétně v projednávané věci skutečnost, že žadatel má plné zdravotní pojištění, což představuje podle směrnice č. 2004/38 jeden z výchozích požadavků pro zákonný pobyt, posuzována tak, že může odůvodnit odmítnutí začlenit jej do systému zdravotní péče hrazené státem?

Právní rámec Unie:

Smlouva o fungování Evropské unie. Článek 18, čl. 20 odst. 1, čl. 20 odst. 2, pododstavec první, písm. a), článek 21 a čl. 168 odst. 7.

Směrnice 2004/38/ES, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Body 1, 2, 3, 4 a 10 odůvodnění. Článek 7 odst. 1 písm. b), čl. 14 odst. 1 a 2 a článek 24.

Nařízení č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení. Bod 45 odůvodnění. Článek 3 odst. 1 písm. a) a 5, článek 4 a čl. 11 odst. 3 písm. e).

Judikatura Soudního dvora:

Rozsudky Soudního dvora:

- ze dne 27. března 1985, Hoeckx (C-249/83, EU:C:1985:139), bod 12;
- ze dne 27. března 1985, Scivir a Cole (C-122/84, EU:C:1985:145), bod 19;
- ze dne 12. června 1986, Ten Holder (C-302/84, EU:C:1986:242), bod 21;
- ze dne 16. července 1992, Hughes (C-78/91, EU:C:1992:331), bod 17;
- ze dne 11. července 1996, Otte v. Německo (C-25/95, EU:C:1996:295), bod 22;
- ze dne 5. června 1997, Land Nordrhein-Westfalen v. Uecker a Jacquet v. Land Nordrhein-Westfalen (C-64/96, EU:C:1997:285), bod 23;
- ze dne 5. března 1998, Molenaar (C-160/96, EU:C:1998:84), body 19, 20 a 21;
- ze dne 20. září 2001, Grzelczyk (C-184/99, EU:C:2001:458), bod 31;
- ze dne 11. července 2002, D'Hoop (C-224/98, EU:C:2002:432), bod 28;
- ze dne 17. září 2002, Baumbast a R (C-413/99, EU:C:2002:493), body 84 a násl., bod 91;
- ze dne 7. listopadu 2002, Maaheimo (C-333/00, EU:C:2002:641), bod 23;
- ze dne 2. října 2003, Garcia Avello (C-148/02, EU:C:2003:539), bod 26;
- ze dne 7. září 2004, Trojani, C-456/02, EU:C:2004:488, body 31 a násl.;
- ze dne 19. října 2004, Zhu a Chen (C-200/02, EU:C:2004:639), bod 32;
- ze dne 15. března 2005, Bidar (C-209/03, EU:C:2005:169), bod 33;
- ze dne 12. července 2005, Schempp (C-403/03, EU:C:2005:446), body 17, 18 a 20;
- ze dne 18. července 2006, De Cuyper (C-406/04, EU:C:2006:491), bod 23;

ze dne 1. dubna 2008, Gouvernement de la Communauté française a Gouvernement wallon (C-212/06, EU:C:2008:178), bod 39;

ze dne 22. května 2008, Nerkowska (C-499/06, EU:C:2008:300), body 26 a 29;

ze dne 25. července 2008, Metock a další (C-127/08, EU:C:2008:449), bod 82;

ze dne 4 de marzo de 2010, Chakroun (C-578/08, EU:C:2010:117), apartado 43;

ze dne 5 de mayo de 2011, McCarthy (C-434/09, EU:C:2011:277), apartado 39;

ze dne 30 de junio de 2011, da Silva Martins (C-388/09, EU:C:2011:439), bod 38 a citovaná judikatura, a bod 41;

ze dne 24. dubna 2012, Kamberaj (C-571/10, EU:C:2012:233), bod 86;

ze dne 21. února 2013, N. (C-46/12, EU:C:2013:97), body 27 a 28;

ze dne 19. září 2013, Brey (C-140/12, EU:C:2013:565), body 46, 70 a 71;

ze dne 11. listopadu 2014, Dano (C-333/13, EU:C:2014:2358), body 59 a 60;

ze dne 26. února 2015, Martens (C-359/13, EU:C:2015:118), bod 25;

ze dne 15. září 2015, Alimanovič (C-67/14, EU:C:2015:597), bod 62; stanovisko generálního advokáta v této věci, bod 85;

ze dne 16. září 2015, Komise v. Slovensko (C-433/13, EU:C:2015:602), body 70, 71 a 73;

ze dne 25. února 2016, García Nieto a další (C-299/14, EU:C:2016:114), body 38 a 50;

ze dne 14. června 2016, Komise v. Spojené království (C-308/14, EU:C:2016:436), bod 76;

ze dne 25. července 2018, A (C-679/16, EU:C:2018:601), body 33, 56, 57 a 60;

stanovisko generálního advokáta [Wathelet] ze dne 26. července 2017, přednesené ve věci Gusa (C-442/16, EU:C:2017:607), bod 52.

Základní ustanovení vnitrostátního práva:

Ārstniecības likums (Zákon o poskytování zdravotní péče) (v platnosti do 31. prosince 2017), článek 17.

Veselības aprūpes finansēšanas likums (Zákon o financování zdravotní péče) (v platnosti od 1. ledna 2018), články 7, 9 a 11.

Stručný popis skutkového stavu a původního řízení:

- 1 Navrhovatel je italský státní příslušník, který uzavřel manželství s lotyšskou státní příslušnicí. Na konci roku 2015 nebo v lednu 2016 opustil navrhovatel Itálii a přestěhoval se do Lotyšska, aby tam žil se svou rodinou. Navrhovatel má v úmyslu zůstat dlouhodobě v Lotyšsku, aby tam vychovával své děti. Hlášený pobyt navrhovatele je v Lotyšsku. Navrhovatel uvádí, že je vysoce kvalifikovaný inženýr a v době, kdy podal žalobu, hledal zaměstnání. Podle jeho názoru hledání zaměstnání musí být vykládáno jako přání začlenit se do lotyšské společnosti a změnit se v plnoprávného člena této společnosti společně s lotyšskými státními příslušníky. V této chvíli má navrhovatel pracovní právní vztah. Pobyt navrhovatele v Lotyšsku se zakládá na osvědčení z registru občanů Evropské unie, který se podle lotyšského práva považuje za povolení k dočasnému pobytu.
- 2 Koncem roku 2015 informoval navrhovatel příslušné italské orgány o svém přestěhování do Lotyšska. V důsledku toho byl zapsán do registru „A.I.R.E.“ (*Anagrafe degli Italiani Residenti all'Estero*), registru italských státních příslušníků, kteří žijí v cizině; do něj se zapisují osoby, které se stěhují za účelem pobytu delšího, než 12 měsíců, mimo Itálii. Vzhledem k tomu, že osoby zapsané v tomto registru mají místo svého pobytu v zahraničí, je jim odepřen přístup k veřejné zdravotní péči v Itálii.
- 3 Dne 22. ledna 2016 požádal navrhovatel Latvijas Nacionālajais veselības dienests (lotyšská Národní zdravotní služba) o svůj zápis do registru příjemců zdravotní péče a o vydání evropského zdravotního průkazu. Rozhodnutím ze dne 17. února 2016 Národní zdravotní služba odmítla zařadit navrhovatele do registru a odmítla mu vydání karty. Rozhodnutím ze dne 8. července 2016 Veselības ministrija (Ministerstvo zdravotnictví) potvrdilo rozhodnutí Národní zdravotní služby, zdůrazňující, že z čl. 17, pododstavec první, zákona o poskytování zdravotní péče vyplývá, že občané Unie, kteří jako pracovníci nepracují pro jiného nebo na svůj vlastní účet, jsou vyloučeni z kategorie osob, jež mohou služby v rámci zdravotní péče hrazené státem. Vzhledem k tomu, že navrhovatel není v Lotyšsku pracovníkem pracujícím pro nikoho jiného ani pro sebe, a že je italským státním příslušníkem, který pobývá v Lotyšsku na základě osvědčení z registru občanů Evropské unie, není navrhovatel zahrnut do kategorií osob zmíněných v článku 17 zákona o poskytování zdravotní péče, jimž se tyto služby poskytují ze státního rozpočtu. Podle článku 17, odstavec pátý, zákona o poskytování zdravotní péče musí navrhovatel za poskytování zdravotní péče platit.
- 4 Navrhovatel podal proti rozhodnutí Ministerstva zdravotnictví správní žalobu k Administratīvā rajona tiesa (správní soud prvního stupně), který ji zamítl.
- 5 Administratīvā apgabaltiesa (krajský správní soud) po přezkoumání věci v odvolacím řízení zamítl odvolání rozsudkem ze dne 5. ledna 2018 z důvodů, které budou níže popsány.

- 6 Navrhovatel je občanem Unie, který nevykonává hospodářskou činnost, a jehož bydliště se nachází v Lotyšsku. Proto se v souladu s čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení č. 883/2004 na posuzovaný případ použijí lotyšské právní předpisy včetně článku 17 zákona o poskytování zdravotní péče. Navrhovatel není zahrnut do kategorie osob zmíněných v článku 17 zákona o poskytování zdravotní péče, pro něž se poskytování zdravotní péče děje na účet státního rozpočtu, což podle článku 17, pododstavce pátého, tohoto zákona znamená, že navrhovatel musí za tyto služby platit.
- 7 Podle čl. 7 odst. 1 písm. b) čl. 14 odst. 1 a 2 a čl. 24 směrnice č. 2004/38, jakož i podle judikatury Soudního dvora Evropské unie, v průběhu doby delší tři měsíců a kratší pěti let není členský stát povinen přiznat občanovi jiného členského státu právo na sociální pomoc. Tato úprava sleduje legitimní cíl chránit finanční zájmy hostitelského státu. Navrhovatel chce v Lotyšsku přijímat veškerou zdravotní péči, nespĺňuje však žádný z požadavků stanovený nařízením č. 883/2004 (ani ty podle článku 17, ani ty podle článku 12, ani ty podle článků 23 až 26), aby mu bylo přiznáno toto právo.
- 8 Z článku 168 odst. 7 SFEU a z judikatury Soudního dvora vyplývá, že Lotyšsko má oprávnění přijmout zvláštní ustanovení pro svůj vlastní systém sociálního zabezpečení, a že tento systém nemůže být považován za diskriminační důvod pro pouhou skutečnost, že má na navrhovatele nepříznivý dopad. Jak judikatura Soudního dvora Evropské unie, tak judikatura Satversme tiesa (Ústavní soud) systematicky uznával, že Lotyšsko má za situace, kdy veřejné zdroje jsou omezené, diskreční pravomoc určit kategorie osob, jimž je poskytována zdravotní péče z rozpočtu státu.
- 9 Přestože navrhovatel legálně pobývá v Lotyšsku v souladu s požadavky čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38 a může se oprávněně dovolávat zásady nediskriminace zakotvené v čl. 24 odst. 1 této směrnice, rozdílné zacházení je odůvodněné, neboť se zakládá na objektivním uvážení a má legitimní cíl chránit veřejné finance a právo dalších osob na zdravotní péči hrazenou ze státního rozpočtu. Na druhé straně, v posuzovaném případě je toto zacházení také přiměřené, neboť stát zaručuje navrhovateli poskytování neodkladné zdravotní péče, částka za nemocenské pojištění není nepřiměřeně vysoká a taková situace bude trvat pouze do doby, než osoba získá trvalý pobyt (po uplynutí pěti let).
- 10 Podle lotyšských právních předpisů mohou obdržet evropský zdravotní průkaz pouze osoby, které mají právo na zdravotní péči hrazenou ze státního rozpočtu. V důsledku toho navrhovatel nemůže obdržet zdravotní průkaz.
- 11 Postavení občana Unie, které má navrhovatel, není srovnatelné s postavením lotyšského státního příslušníka, proto nemá navrhovatel stejná práva jako lotyšští státní příslušníci. Volný pohyb osob není absolutní; hostitelský členský stát má právo používat rozdílné normy pro své státní příslušníky, opíraje se o objektivní zvážení právních předpisů daného státu a ochrany svých zájmů jako hostitelského

státu tak, aby se příslušníci jiného členského státu nezměnili v nepřiměřenou zátěž pro jejich systém sociální pomoci.

- 12 Nemůže být srovnáván rodinný příslušník občana Unie, který pracuje v Lotyšsku (který má podle čl. 17, pododstavec první, bod 3 zákona o poskytování zdravotní péče právo na zdravotní péči hrazenou státem) s rodinným příslušníkem lotyšské státní příslušnosti, který pracuje v Lotyšsku (který nemá právo na zdravotní péči hrazenou státem). Skutečnost, že lotyšský státní příslušník pracuje v Lotyšsku, neznamena existenci přeshraničních prvků a v takové situaci lotyšští státní příslušníci nevykonávají své právo na volný pohyb. Na druhou stranu, když občané Unie vykonávají svou svobodu volného pohybu, jsou podrobni určitým požadavkům, které rovněž závisejí na tom, zda občan Evropské unie ve státě svého pobytu pro někoho pracuje či nikoli.
- 13 Navrhovatel podal proti rozsudku krajského soudu kasační opravný prostředek k Senāts (Nejvyšší soud).

Základní argumenty účastníků původního řízení:

- 14 Podle **navrhovatele** apgabaltiesa (krajský správní soud) použil nesprávně pojem „sociální pomoci“. Navrhovatel chtěl mít právo na sociální zabezpečení, nikoli na sociální pomoc.
- 15 Uvádí, že apgabaltiesa (krajský správní soud) nesprávně pochopil vztah existující mezi směrnicí č. 2004/38 a nařízením č. 883/2004, když chybně vyložil, že čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38 se použije na právo na sociální zabezpečení požadované navrhovatelem.
- 16 Podle názoru navrhovatele apgabaltiesa (krajský správní soud) nesprávně usoudil, že rozdílné zacházení v souvislosti s právem občana Unie, který nevykonává hospodářskou činnost, být příjemcem sociální pomoci, vyplývající ze směrnice č. 2004/38, se vztahuje i na sociální zabezpečení. V souladu s nařízením č. 883/2004 je navrhovatel ohledně sociálního zabezpečení podřízen lotyšským právním předpisům. Podle článku 4 nařízení č. 883/2004 občané Unie, kteří nevykonávají hospodářskou činnost, právo na sociální zabezpečení, to znamená na zdravotní péči za stejných podmínek jako státní příslušníci tohoto členského státu.
- 17 Legitimní cíl omezit právo občanů Unie, kteří nevykonávají hospodářskou činnost, na sociální pomoc v jiných členských státech Unie, se týká situací, v nichž se řeší otázka, zda občan Unie prvotně splňuje požadavky čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38. Pokud jsou splněny, už se nezkoumají omezení sociálního zabezpečení a sociální pomoci.
- 18 Rozdílné zacházení ve smyslu článku 4 nařízení č. 883/2004 uplatněné vůči navrhovateli není přiměřené, neboť navrhovatel nemůže být příjemcem zdravotní péče hrazené státem ani v Itálii, ani ve státě, v němž je v současné době místo jeho obvyklého pobytu a středisko jeho zájmů. Navrhovatel nemá v úmyslu získávat

prospěch ze systému sociální pomoci jiného členského státu Evropské unie, nýbrž sloučit se se svou rodinou.

- 19 I kdybychom předpokládali, že by na navrhovatele pojem „sociální pomoc“ byl použitelný, není možné automaticky odmítnout občanovi, který nevykonává hospodářskou činnost, toto právo, aniž by byly přezkoumány příslušné skutkové okolnosti ve světle jeho začlenění do společnosti nebo aniž by byla analyzována přiměřenost pomoci přiznané osobě, o níž se jedná, ve vztahu k systému sociální pomoci státu, do něhož je začleněn.
- 20 Záruka rovného zacházení s občany Evropské unie, kteří nevykonávají hospodářskou činnost, závisí pouze na tom, zda splňují požadavky čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38, když pobývají v určité zemi. To vyplývá jak z článku 18 SFEU, tak z článku 24 směrnice č. 2004/38 a z článku 4 nařízení č. 883/2004.

Stručný popis důvodů žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce:

- 21 V posuzovaném případě je třeba objasnit, zda byl navrhovatel oprávněně zbaven svého práva přijímat zdravotní služby (zdravotní péči) hrazené státem v souladu s článkem 17 o poskytování zdravotní péče (současné články 9 a 11 zákona o financování zdravotní péče), který provádí čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38 do lotyšského právního řádu.
- 22 Přestože navrhovatel má v současné době pracovní právní vztah, jak uvádí, je oprávněně žádat, aby bylo určeno, zda měl právo obdržet kladné rozhodnutí, mimo jiné proto, aby se vyhnul tomu, že by podobná situace mohla vzniknout v budoucnosti. Tento zájem je nutno uznat jako legitimní důvod pro pokračování řízení.
- 23 Podle Senāts (Nejvyšší soud) je tento případ důležitý ve vztahu k celé řadě základních hodnot Evropské unie. V první řadě k občanství Unie (čl. 20 SFEU odst. 1). V druhé řadě k svobodě volného pohybu a pobytu, základní zásadě, která vyplývá z občanství Unie [čl. 20 odst. 2 písm. a) a článek 21 SFEU]. A na třetím místě k zákazu diskriminace z důvodu státní příslušnosti (článek 18 SFEU).
- 24 Co se týče směrnice č. 2004/38 a nařízení č. 883/2004, jsou cíle těchto úzce spjata s právem na volný pohyb občanů Unie.
- 25 Z prvních čtyř bodů odůvodnění směrnice č. 2004/38, jakož i z čl. 1 písm. a) této směrnice se vyvozuje, že základním účelem této směrnice je usnadnit a posílit výkon základního práva občanů Unie volně se pohybovat a pobývat na území členských států (rozsudek Brey, bod 71; viz také rozsudek Metock a další, bod 82). Reflektuje ho také název směrnice.
- 26 Nařízení č. 883/2004 bylo přijato za účelem koordinace systémů sociálního zabezpečení v členských státech, s cílem, aby právo na volný pohyb osob mohlo

být účinně vykonáváno (bod 45 odůvodnění nařízení č. 883/2004) a přispívat ke zlepšení životní úrovně a pracovních podmínek (bod 1 odůvodnění Nařízení) (rozsudek Brey, bod 41 a citovaná judikatura).

- 27 Zároveň další z cílů směrnice č. 2004/38 figuruje v bodě č. 10 jejího odůvodnění: při výkonu svého práva pobytu by se však osoby v počáteční fázi svého pobytu neměly stát nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu. Tento druhý cíl je podmíněn prvním: jelikož je cílem směrnice usnadnit výkon práva pobytu, členské státy se domnívaly, že je nutné zajistit, aby bylo zvládnuto finanční zatížení této svobody (stanovisko generálního advokáta Watheleta přednesené ve věci Gusa, bod 52).
- 28 S ohledem na zájmy finanční ochrany členských států stanoví směrnice celou řadu požadavků a omezení svobody volného pohybu a pobytu v Evropské unii, jež umožňují články 20 SFEU a 21 SFEU. V posuzovaném případě je předmětný požadavek, aby občan Evropské unie, který nevykonává hospodářskou činnost, získal právo pobytu (na dobu delší, než tři měsíce), a sice aby měl dostatečné prostředky, aby se po dobu svého pobytu nestal zátěží pro systém sociální pomoci hostitelského členského státu, a aby měl zdravotní pojištění, kterým jsou kryta všechna rizika, stanoven v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38.
- 29 Příslušné orgány použily na tento případ jak ustanovení směrnice č. 2004/38, tak i nařízení č. 883/2004. Senáts (Nejvyšší soud) nemá nejmenší pochybnost ohledně použitelnosti směrnice č. 2004/38, ale domnívá se, že je nutno objasnit **otázku použitelnosti nařízení (ES) č. 883/2004 v posuzovaném případě.**
- 30 Soudní dvůr Evropské unie vyslovil, že rozlišení mezi dávkami vyloučenými z rozsahu použitelnosti nařízení č. 883/2004 a dávkami v něm zahrnutými se zakládá v zásadě na dvou konstitutivních prvcích každé dávky, zásadně na jejich účelu, a na požadavcích pro jejich získání, a nikoli na tom, zda je nějaká dávka vnitrostátním právem kvalifikována jako dávka sociálního zabezpečení nebo není (rozsudky Molenaar, bod 19, Komise/Slovensko, bod 70, a Czenviński, bod 33).
- 31 Podle ustálené judikatury může být určitá dávka považována za dávku sociálního zabezpečení, pokud je příjemci poskytnuta na základě právními předpisy vymezené situace, aniž dochází k individuálnímu a diskrečnímu posouzení osobních potřeb, a vztahuje-li se k některému z rizik výslovně uvedených v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 883/2004 (rozsudky da Silva Martins, bod 38 a citovaná judikatura, a Komise/Slovensko, bod 71).
- 32 Je zde ustálená judikatura, podle níž se první z požadavků uplatní, když se přiznání dávky provádí podle objektivních kritérií, jejichž splněním vzniká nárok na příslušnou platbu, aniž by kompetentní orgány mohly zohlednit jiné okolnosti týkající se osobní situace (rozsudky Hughes, bod 17; Molenaar, bod 21; Maaheimo, bod 3; De Cuyper, bod 23; Hughes, bod 17; Komise/Slovensko, bod 73, a A, bod 34).

- 33 Vzhledem ke kumulativnímu charakteru těchto dvou předpokladů, není-li jeden z nich splněn, dávka, o níž se jedná, nebude zahrnuta do rozsahu působnosti nařízení č. 883/2004 (rozsudek A, bod 33). Vzhledem k tomu, že výčet, který je uveden v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 883/2004, je taxativní, dávka, která se netýká pokrytí rizik uvedených v tomto článku, musí zůstat v každém případě vyloučena z působnosti č. 883/2004 (rozsudky Hoeckx, bod 12; Scrivner a Cole, bod 19; Otte/Německo, bod 22; Molenaar, bod 20, a da Silva Martins, bod 41).
- 34 V současné době je lotyšský systém zdravotní péče v zásadě založen na poskytování zdravotních služeb hrazených státem, což je financováno prostřednictvím vybraných daní. Od roku 2018 je také financován skrze povinné odvody do státního systému sociálního zabezpečení. Stejně tak představují zdroje financování zdravotní péče: spoluúčast pacientů, zdroje pocházející z dobrovolného pojištění, financování ze zdrojů měst a obcí podle komunálních předpisů, příjmy zdravotnických zařízení a soukromé investice do zdravotnických center. Obecně lze říci, že financování zdravotní péče v Lotyšsku je svou podstatou veřejné. Ve světle výše uvedeného lze v současné době systém zdravotní péče v Lotyšsku popsat jako povinné vnitrostátní nemocenské pojištění; zákon o státním rozpočtu na rok, jehož se týká, určuje částku na jeho financování.
- 35 Podle lotyšských právních předpisů mohou být různé kategorie osob stanovené zákonem příjemci zdravotní péče hrazené státem. Ostatní rezidenti mohou přijímat zdravotní služby podle tarifů uplatňovaných zdravotnickým zařízením nebo formou odměny stanovené za služby specialisty.
- 36 Občané členských států Evropské unie, kteří v Lotyšsku pro nikoho nevykonávají hospodářskou činnost, ani na svůj účet, jsou vyloučeni z kategorie osob, které mohou přijímat služby v rámci zdravotní péče hrazené státem.
- 37 S ohledem na výše uvedené, zdravotní služby se poskytují kterémukoli lotyšskému rezidentovi zahrnutému do některé z kategorií stanovených zákonem bez ohledu na finanční prostředky, jimiž disponuje. Kritéria, která se zohledňují při posouzení zahrnutí určité osoby, jsou jasně objektivní a popisují charakteristiky, které tato osoba musí splňovat, aby mohla figurovat v registru příjemců zdravotních služeb a aby v důsledku toho mohla přijímat zdravotní péči hrazenou státem. Z právních předpisů nelze vyvodit, že by příslušný orgán měl právo nebo povinnost zohlednit jakékoli jiné osobní charakteristiky. Proto by poskytování zdravotních služeb (jako poskytování sociálního zabezpečení zvláštního druhu) mohlo splnit první požadavek použitelnosti nařízení č. 883/2004. Stejně tak by mohly služby v rámci zdravotní péče splnit požadavky čl. 3 odst. 1 písm. a) nařízení č. 883/2004.
- 38 Použití nařízení č. 883/2004 se potvrzuje, mimo jiných okolností, i povahou formuláře S1, vytvořeného na základě tohoto nařízení, který se vydává, když státní příslušník členského státu pobývá v jiném státě, než ve kterém je pojištěn. V této situaci má osoba a členové její rodiny právo na všechny dávky v podobě služeb (jako je zdravotní péče) upravené v právních předpisech jejího země, jako

by v ní byla pojištěna. A v posuzovaném případě navrhovatel tento formulář neobdržel. Nicméně, jak vyplývá ze spisu, to lze přičítat pouze tomu, že příslušný italský orgán usoudil, že navrhovatel by měl být vyřazen z jejich systému zdravotní péče, když se přestěhoval do Lotyšska, a proto mu nemusel vydat tento formulář. V posuzovaném případě je také důležitý formulář E104, který obsahuje informace o dobách pojištění osoby v zemi, která formulář vydává (v projednávaném případě Itálie).

- 39 Zároveň je třeba mít na paměti, že čl. 3 odst. 5 nařízení č. 883/2004 vylučuje ze svého rozsahu použitelnosti sociální pomoc a lékařskou péči.¹
- 40 Ve světle výše uvedeného je posuzované věci nutné objasnit, zda nařízení (ES) č. 883/2004 může být použito na služby v rámci zdravotní péče.
- 41 **V případě, že nařízení č. 883/2004 je pro tento případ použitelné, musí být formulovány následující úvahy.**
- 42 Účel čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení č. 883/2004 spočívá v určení použitelného vnitrostátního práva pro pobírání sociálních dávek, které jsou vyjmenovány v čl. 3 odst. 1 (mimo jiné rodinné dávky) v případě osob, na které se nepoužijí písmena a) až d) zmíněného čl. 11 odst. 3, tedy v zásadě v případě hospodářsky nečinných osob. Účelem čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení č. 883/2004 je jak vyhnout se souběžnému použití různých vnitrostátních právních úprav na konkrétní situaci a komplikacím, které z toho mohou vzniknout, tak zabránit tomu, aby osoby, které spadají do působnosti zmíněného nařízení, byly zbaveny ochrany v oblasti sociálního zabezpečení z důvodu chybějící použitelné právní úpravy (viz analogicky rozsudek Brey, body 38 a násl.).
- 43 Systém kolizních norem obsažený v nařízení č. 883/2004 je charakteristický tím, že má za následek odejmutí zákonodárci každého členského státu pravomoc k určování rozsahu a podmínek uplatnění svých právních předpisů jak ve vztahu k jednotlivcům, na které se tyto předpisy vztahují, tak ve vztahu k území, na němž vnitrostátní předpisy vyvolávají právní účinky (viz rozsudek Ten Holder, bod 21).
- 44 V posuzovaném případě, vzhledem k tomu, že se navrhovatel odmítá přístup k italskému i lotyšskému systému zdravotní péče, vznikla situace, kdy je navrhovatel zcela zbaven ochrany v oblasti sociálního zabezpečení. Tato situace vzniká proto, že navrhovatel vykonává své právo na volný pohyb. Nemělo by být dovoleno vyloučení určité osoby ze systémů sociálního zabezpečení členských států Evropské unie dotčených v konkrétním případě. Jak vyplývá z již zmíněné judikatury Soudního dvora Evropské unie čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení č. 883/2004 bylo zavedeno právě proto, aby se předešlo těmto situacím. Zároveň není zcela jasné, který členský stát se dopustil chyby při uplatňování svých vlastních předpisů — Itálie, vyloučením navrhovatele ze svého systému zdravotní

¹ Poznámka překladatele: lotyšská verze používá mimo jiné užší pojem „lékařská péče“ namísto „zdravotní péče“, který používá španělská verze.

péče v důsledku jeho přestěhování, nebo Lotyšska, nezačleněním navrhovatele do národního systému zdravotní péče, neboť ten ve chvíli podání žádosti v Lotyšsku nepracoval—.

- 45 **Pokud ustanovení nařízení č. 883/2004 nejsou na posuzovaný případ použitelná**, s ohledem na to, že navrhovatel je občanem Unie, je nutno vyjádřit se k tomu, zda řešení stanovené lotyšskými předpisy je slučitelné s články 18 SFEU a 21 SFEU.
- 46 Soudní dvůr Evropské unie vyslovil, že cílem statusu občana Unie je přeměnit se v základní postavení státních příslušníků členských států a umožnit těm státním příslušníkům, kteří se nacházejí ve stejné situaci, požívat v rámci věcné působnosti Smlouvy o fungování Evropské unie stejného právního zacházení bez ohledu na jejich státní příslušnost, aniž by byly dotčeny výjimky, které jsou v tomto ohledu výslovně stanoveny (rozsudky Grzelczyk, bod 31; D’Hoop, bod 28, a N., bod 27).
- 47 Také vyslovil, že všichni občané Unie se mohou dovolávat zákazu diskriminace na základě státní příslušnosti uvedeného v článku 18 SFEU ve všech situacích spadajících do oblasti věcné působnosti unijního práva. Tyto situace zahrnují situace týkající se výkonu svobody pohybu a pobytu na území členských států přiznané čl. 20 odst. 2 prvním pododstavcem písm. a) a článkem 21 Smlouvy o fungování Evropské unie (rozsudky N., bod 28 a citovaná judikatura, a Dano, bod 59).
- 48 Stejně tak podle ustálené judikatury vnitrostátní právní úprava, která znevýhodňuje určité státní příslušníky jednoho členského státu pouze proto, že využili své svobody pohybu a pobytu v jiném členském státě, představuje omezení svobod, které čl. 21 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie přiznává každému občanovi Unie (rozsudky Martens, bod 25, a A, bod 60).
- 49 V rozsudku Trojani Soudní dvůr v zásadě konstatoval, že pokud je občan Unie držitelem pobytové karty v členském státě, může se dovolávat článku 18 SFEU za tím účelem, aby mu byla přiznána dávka sociální pomoci za stejných podmínek jako státnímu příslušníkovi tohoto členského státu (rozsudek Trojani, bod 46).
- 50 Situace v posuzovaném případě naznačuje, že je možné, že došlo k závažnému porušení práv navrhovatele, porušení, které omezuje jeho právo na volný pohyb a zbavuje ho práv, ve vztahu k nimž Evropská unie přijala řadu koordinačních předpisů v oblasti sociálního zabezpečení a sociální pomoci. Pro pouhou skutečnost, že je občanem Unie, má navrhovatel účinné právo na veřejnou zdravotní péči, která je zahrnuta do působnosti citovaných předpisů. Proto toto postavení dává navrhovateli právo přijímat požadované výhody. V důsledku toho i přesto, že by neexistovaly předpisy sekundárního práva, stačí, aby navrhovatel požádal o zdravotní péči hrazenou státem a odvolal se pouze na status občana Unie.

- 51 Ostatně možnosti, které skýtá Smlouva v oblasti volného pohybu občanů Unie, by totiž nemohly být plně účinné, pokud by státní příslušník členského státu mohl být odrazen od jejich využití překážkami kladenými jeho pobytem v jiném členském státě z důvodu právní úpravy jeho státu původu, která jej sankcionuje z toho pouhého důvodu, že jich využil (rozsudky Martens, bod 26, a A, bod 61).
- 52 Článek 18 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie stanoví, že v rámci použití Smluv, aniž jsou dotčena jejich zvláštní ustanovení, je zakázána jakákoli diskriminace na základě státní příslušnosti. Současně Soudní dvůr Evropské unie odhalil omezený charakter svobody pohybu a pobytu na území členských států. Zejména čl. 20 odst. 2 pododstavec druhý Smlouvy o fungování Evropské unie jasně specifikuje, že práva přiznaná tímto článkem se vykonávají za podmínek a v mezích stanovených Smlouvami a opatřeními přijatými na jejich základě. Podle čl. 21 odst. 1 Smlouvy o fungování Evropské unie se občanům Unie právo svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států přiznává pouze s výhradou omezení a podmínek stanovených ve Smlouvách a v opatřeních přijatých k jejich provedení (rozsudky Brey, bod 46 a citovaná judikatura; Dano, bod 60; Baumbest a R., body 84 a následující; a Trojani, body 31 a následující).
- 53 Takové omezení může být s ohledem na unijní právo odůvodněné pouze tehdy, pokud se zakládá na objektivních hlediscích obecného zájmu, která jsou nezávislá na státní příslušnosti dotyčných osob, a pokud je vhodné ve vztahu k cíli legitimně sledovanému vnitrostátním právem. Podle judikatury Soudního dvora je opatření přiměřené, pokud je s to zajistit uskutečnění sledovaného cíle a přitom nepřekračuje meze toho, co je k jeho dosažení nezbytné (rozsudky Martens, bod 34 a citovaná judikatura, a A, bod 67).
- 54 Podle italského právního řádu italský občan registrovaný v cizině ztrácí své právo na lékařskou péči tohoto státu v cizině. Jsou-li lotyšské právní předpisy v souladu s ustanoveními směrnice č. 2004/38 a nařízení č. 883/2004, vznikne situace, v níž navrhovatel zůstává bez toho, že by mohl být příjemcem veřejných zdravotních služeb v některém z členských států, což je podle Senāts (Nejvyšší soud) situace rozporná s úsilím Evropské unie zajistit volný pohyb osob uvnitř Evropské unie a evropskou integraci.
- 55 Soudní dvůr Evropské unie již měl příležitost zabývat se otázkami souvisejícími s výkladem směrnice č. 2004/38 a nařízení č. 883/2004. Podle Senāts (Nejvyšší soud) je nejdůležitějším případem v kontextu tohoto řízení případ Brey. Nicméně dosud nebyly přezkoumávány případy přímo spjaté s poskytováním zdravotní péče občanům Evropské unie v členských státech, v nichž se tato zdravotní péče poskytuje jejich státním příslušníkům.
- 56 Soudní dvůr vyslovil, že ačkoli cílem nařízení č. 883/2004 je zajistit občanům Unie, kteří využili práva na volný pohyb pracovníků, zachování práva na určité dávky sociálního zabezpečení přiznané členským státem jejich původu, směrnice 2004/38 umožňuje hostitelskému členskému státu uložit občanům Unie, pokud nemají nebo již nemají postavení pracovníka, legitimní omezení ohledně

sociálních dávek, aby se nestali nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci tohoto členského státu (rozsudek Brey, bod 57).

- 57 Soudní dvůr zmínil právo pracovníků na svobodu pohybu a právo související s předchozím být příjemcem dávek sociálního zabezpečení. Navrhovatel zdůraznil, že se přestěhoval do Lotyšska za účelem sloučení se svou rodinou. Přestože, jak bylo již dříve uvedeno, čl. 11 odst. 3 písm. e) nařízení (ES) č. 883/2004 se použije na osoby, které nevykonávají hospodářskou činnost, je podstatné zdůraznit, že by bylo také bylo rozumné přezkoumat otázku z hlediska volného pohybu pracovníků. Navrhovateli byl vydán formulář E104 s informacemi o dobách pojištění splněných osobou v členském státě, který formulář vydává. Je tedy možné, že navrhovatel měl v Itálii postavení pracovníka, a že přestěhováním do Lotyšska vykonává právo volného pohybu jako pracovník. Kromě toho navrhovatel od té doby, co se přestěhoval do Lotyšska, hledal zaměstnání, a od ledna 2018 má pracovní právní vztah. Zároveň vzhledem k tomu, že navrhovatel se přestěhoval do Lotyšska a nemá (nebo ztratil) postavení pracovníka, jsou podle směrnice č. 2004/38 odůvodněná, jak již bylo zmíněno, určitá omezení v přiznávání sociálních dávek, aby se jeho osoba nestala nepřiměřenou zátěží lotyšského systému sociální pomoci.
- 58 Článek 24 směrnice č. 2004/38 a článek 4 nařízení č. 883/2004 upřesňují rozsah **zásady zákazu diskriminace** občanů Evropské unie, kteří vykonávají svou svobodu pohybovat se a pobývat na území členských států stanovené v článku 18 SFEU. Senāts (Nejvyšší soud) si dělá obavy kvůli skutečnosti, že v současném případě byla porušena zásada rovnosti v důsledku toho, že navrhovatel proto, že je italský státní příslušník, který využívá svého práva na volný pohyb, se nachází v nevýhodné situaci oproti lotyšským státním občanům a rodinným příslušníkům občanů Unie, kteří se do Lotyšska přestěhovali z pracovních důvodů.
- 59 V posuzovaném případě lotyšské orgány zdůraznily, že ochrana finančních prostředků Lotyšska je objektivním důvodem omezení v přiznávání sociálních dávek. Toto může být objektivním důvodem, Senāts (Nejvyšší soud) však má pochybnost, zda tento důvod je v daném případě přiměřený.
- 60 Vzhledem k tomu, že právo volného pohybu je jako základní zásada unijního práva obecným pravidlem, podmínky stanovené v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice 2004/38 musí být vykládány striktně (rozsudek Brey, bod 70; viz také analogicky rozsudek Kamberaj, bod 86, a Chakroun, bod 43), jakož i při dodržení omezením stanovených unijním právem, a se zásadou přiměřenosti (rozsudky Baumbast a R, bod 91; Zhu a Chen, bod 32, a Brey, bod 70).
- 61 Při posuzování toho, zda se určitá osoba stala nepřiměřenou zátěží pro systém sociální pomoci členského státu, musí vnitrostátní orgány uplatnit vodítka nastavená judikaturou Soudního dvora Evropské unie, zejména povinnost zohlednit okolnosti každého případu.

- 62 Stran individuálního posouzení směřujícího k celkovému zhodnocení zátěže, kterou by konkrétně představovalo poskytnutí dávky pro celý vnitrostátní systém sociální pomoci dotčený ve věci v původním řízení Soudní dvůr vyslovil, že podpora poskytnutou jedinému žadateli lze jen stěží kvalifikovat jako „nepřiměřenou zátěž“ pro členský stát ve smyslu čl. 14 odst. 1 směrnice 2004/38, jelikož tato pomoc by na dotčený členský stát nemohla dopadnout poté, co mu byla předložena jedna individuální žádost, nýbrž až nutně v důsledku kumulace všech individuálních žádostí, které by u něj byly podány (rozsudek Alimanovič, bod 62, a García Nieto a další, bod 50).
- 63 Soudní dvůr vyslovil, že automatické vyloučení hostitelským členským státem hospodářsky nečinných státních příslušníků jiných členských států z pobírání dané sociální dávky, a to i v období po uplynutí prvních tří měsíců pobytu uvedeném v čl. 24 odst. 2 směrnice 2004/38, neumožňuje příslušným orgánům hostitelského členského státu, nedosahují-li prostředky dotčené osoby referenční částky pro poskytnutí uvedené dávky, provést v souladu s požadavky vyplývajícími zejména z čl. 7 odst. 1 písm. b) a čl. 8 odst. 4 uvedené směrnice, jakož i ze zásady proporcionality celkové posouzení zátěže, kterou by konkrétně představovalo poskytnutí uvedené dávky pro celý systém sociální pomoci v závislosti na individuálních okolnostech situace dotčené osoby (rozsudek Brey, bod 77).
- 64 V posuzovaném případě jak příslušné lotyšské orgány, tak i nižší soudy posoudily věc tak, že konkrétní situace představuje sama o sobě nepřiměřenou zátěž lotyšského systému sociální pomoci. Nicméně ve světle závěrů Soudního dvora Evropské unie mohou o tomto posouzení existovat pochybnosti. V původním řízení musí být například zohledněna specifická situace žadatele, máje na paměti například skutečnost, že navrhovatel se přestěhoval do Lotyšska, aby se sloučil se svou rodinou, že navrhovatel v Itálii pracoval a hledal v Lotyšsku zaměstnání, a že má dvě nezletilé děti, které jsou na něm závislé, a které jsou zároveň italskými i lotyšskými státními příslušníky. To naznačuje, že žadatel má s Lotyšskem úzké osobní vazby, což navrhovatele nedovoluje vyloučit automaticky ze systému zdravotní péče hrazené státem.
- 65 Je podstatné, že pokud jde o přístup k takovým dávkám, občan Unie se může domáhat stejného zacházení jako státní příslušníci hostitelského členského státu podle čl. 24 odst. 1 směrnice 2004/38, pouze pokud jeho pobyt na území hostitelského členského státu splňuje podmínky stanovené směrnicí 2004/38 (rozsudek Dano, bod 69; Alimanovič, bod 49, a García-Nieto a další, bod 38). Nic nebrání vnitrostátní právní úpravě, která podmiňuje přiznání dávek sociálního zabezpečení hospodářsky nečinným občanům hmotněprávní podmínce, že musí splňovat požadavky vyžadované pro nabytí legálního práva pobytu v hostitelském členském státě (rozsudky Brey, bod 44, a Dano, bod 69; stanovisko generálního advokáta přednesené ve věci Komise/Spojené království, bod 77). Nicméně Soudní dvůr dodal, že to nemění nic na tom, že právní úprava tohoto druhu představuje nepřímou diskriminaci. V důsledku toho, aby byla odůvodněná, sledovat legitimní cíl a nesmí překračovat meze toho, co je pro jeho dosažení nezbytné (rozsudek Komise/Spojené království, bod 76).

- 66 V posuzovaném případě se nediskutuje o tom, zda navrhovatel splňuje požadavky na pobyt stanovené v čl. 7 odst. 1 písm. b) směrnice č. 2004/38. Nicméně ze správních rozhodnutí vyplývá, že předchozí požadavek na legální pobyt se zde mění v překážku, jejímž důsledkem je vyloučení z práva na poskytování sociálního zabezpečení (zdravotní péče hrazená státem). Senāts (Nejvyšší soud) má pochybnost o tom, zda je to souladné s ustanoveními ve směrnice č. 2004/38 a v nařízení č. 883/2004. Jinými slovy, předkládá se otázka, zda skutečnost, že žadatel má plné zdravotní pojištění, což je jeden z předchozích požadavků zákonnosti pobytu stanovených ve směrnici č. 2004/38, může být základem k tomu, aby mu bylo odmítnuto zahrnutí do systému zdravotní péče hrazené státem. Zároveň vzniká obava ohledně toho, zda omezení stanovená k ochraně finančních zájmů lotyšského sociálního systému jsou přiměřená nebo zda jdou nad rámec toho, co je nezbytné k dosažení tohoto cíle.
- 67 Navíc je třeba je nutno uvážit otázku **obrácené diskriminace** (*reverse discrimination*). V posuzovaném případě, tak, jak to vyplývá ze zákona o financování zdravotní péče, rodinný příslušník občana Unie, který pracuje, by měl mít právo na veřejnou zdravotní péči. Nicméně s ohledem na to, že navrhovatel je ženat s lotyšskou státní příslušnicí, která nevykonává své právo na svobodu pohybu, byl mu odmítnut přístup ke zdravotní péči v jeho postavení rodinného příslušníka, které vzniklo uzavřením manželství.
- 68 Soudní dvůr vyslovil, že pokud dotyčný občan Unie nikdy nevyužil svého práva volného pohybu a vždy pobýval v členském státě, jehož je státním příslušníkem, tudíž tento občan nespadá pod pojem „oprávněné osoby“ ve smyslu čl. 3 odst. 1 směrnice 2004/38, takže se na něj tato směrnice nepoužije (rozsudek McCarthy, bod 39).
- 69 Také vyslovil, že občanství Unie nemá za cíl rozšířit rozsah věcné působnosti Smlouvy na vnitrostátní situace, které nemají žádnou spojitost s právem Společenství. V každém případě se každá diskriminace státního příslušníka členského státu musí řídit právními prostředky dané země (rozsudek Land Nordrhein-Westfalen v. Uecker a Jacquet v. Land Nordrhein-Westfalen, bod 23; viz také rozsudky Garcia Avello, bod 26; Schempp, bod 20, a Gouvernement de la Communauté française a Gouvernement wallon, bod 39).
- 70 Zároveň Soudní dvůr Evropské unie vyslovil, že situace spadající *ratione materiae* do působnosti práva Společenství zahrnují zejména ty, které spadají pod výkon základních svobod zaručených Smlouvou, a ty, které spadají pod výkon svobody přiznané článkem 18 ES volně se pohybovat a pobývat na území členských států (rozsudky Nerkowska, bod 26; Bidar, bod 33, a Schempp, body 17 a 18).
- 71 Pokud nějaká osoba vykonávala svobodu, kterou jí přiznává právní řád Unie, a to má vliv na její právo vliv na vyplácení dávky stanovené vnitrostátními právními předpisy, nemůže být považována za čistě vnitrostátní situaci, která nemá žádnou spojitost s unijním právem (rozsudek Nerkowska, bod 29).

- 72 V jednom případě Soudní dvůr Evropské unie dospěl k závěru, že unijní právo je použitelné na situaci, kdy tím, kdo vykonával právo na volný pohyb, nebyl sám žalobce, nýbrž jeho bývalá manželka. Soudní dvůr zaujal v zásadě stanovisko, že skutečnost, že by jiná využila svých práv přiznaných Evropskou unií, a že by situace jako celek dala vzniknout dostatečné vazbě s unijním právem, která by vedla k tomu, že tato práva by byla přiznána také navrhovateli (rozsudek Schempp, bod 25).
- 73 V posuzovaném případě je situace od dříve zmiňovaného případu odlišná, neboť sám navrhovatel, nikoli jeho manželka, je tím, kdo vykonává své unijní právo na volný pohyb. Nicméně stejně jako ve zmíněném rozsudku Soudního dvora Evropské unie, nelze se domnívat, že stojíme před čistě vnitrostátní situací, která nemá žádnou spojitost s unijním právem. Je nutno mít na paměti, že je zakázána jakákoli diskriminace z důvodu státní příslušnosti. Navíc Senāts (Nejvyšší soud) se obává, že v posuzovaném případě není vážně dotčeno jen evropské občanství navrhovatele, nýbrž také podstata práv, která jsou z něj odvozena (právo na volný pohyb). A proto co se týče navrhovatele, ačkoli jeho manželka, lotyšská státní příslušnice, nevykonávala své právo na volný pohyb, měla by vůči němu být použita stejná ustanovení unijního práva, která by se uplatnila na rodinného příslušníka občana Unie.
- 74 Navrhovatel by měl jako manžel lotyšské občanky mít možnost čerpat tytéž výhody, jako rodinný příslušník občana Unie, který se do Lotyšska přestěhuje z pracovních důvodů.